ci time

Odborný analytický měsíčník

PROSINEC 2014
ČÍSLO 7, ROČNÍK IV.
WWW.CICAR.CZ
ZDARMA

2014–2015
Co dál?

obsah

4 | Problémem dneška je nedostatek kapitalismu

ROZHOVOR | TÉMA Kritikou rozhazovačných vlád, které hrají s penězi daňových poplatníků nebezpečné politické hry, nešetří ve svých odpovědích profesor Josef Šíma, rektor vysoké školy CEVRO Institut. Upozorňuje rovněž na pasti pro spotřebitele, které se skrývají za slovy o volném obchodu a ochraně zemědělského trhu. Podle ekonomického odborníka není problémem dneška příliš kapitalismu, ale jeho žalostný nedostatek.

Rozhovor s Josefem Šímou

8 | 25 let obecní samosprávy – ochrana základních práv a svobod občanů

ANALÝZA | TÉMA Právo na samosprávu nepochybně představuje jeden z významných a základních institutů každého demokratického právního státu, přičemž územní samospráva se díky tomu velmi často stává zdrojem rozličných sporů, a to jak politických, tak především sporů právních.

Autor Eva Horzinková

10 | Obec přátelská k seniorům

ANALÝZA | TÉMA Populace v České republice kontinuálně stárne, a to takřka nejvýrazněji v celém středoevropském regionu. Již dnes je u nás přes 3,8 milionu obyvatel ve věku 50+ a z toho přes 1,7 milionu ve věku 65+. Podle tzv. vysoké varianty demografické projekce se tyto počty mohou za pouhých 6 let, tj. v r. 2020, navýšit až na 4,1 milionu v kategorii 50+, respektive na 2,1 milionu ve skupině 65+.

Autor Marek Pavlík

CI Time
Odborný analytický měsíčník
Číslo 7
Ročník IV.
Prosinec 2014

Vydává
CI Consult & Research, s.r.o.
ve spolupráci s vysokou školou
CEVRO Institut
IČ: 24772461
Jungmannova 29/19,
110 00 Praha 1, Nové Město

Kontakty
Telefon: 224 054 087
www.cicar.cz, citime@cicar.cz

Redakce
Šéfredaktor
Josef Šíma
Odborní konzultanti redakce
Ivan Langer, Ladislav Mrklas
Tajemnice redakce
Petra Viktorová
Art director
Ivo Kubát (Multimedia Atelier)
Stálí spolupracovníci
Milan Cabrnoch,
Antonie Doležalová, Jiří Frgal,
Jakub Kříž, Aleš Kučera,
Daniel Kunštát, Pavol Minárik,
Jaroslav Salivar, Harald Scheu,
Jiří Šedivý, Alexandr Vondra
Jazyková korektura
4JAN Public Relations, s.r.o
Fotografie
str. 1 ČTK, eu.fotolia.com
str. 28–11 eu.fotolia.com
Registrace MK ČR E 19998,
ISSN 1804-8099

Vážení čtenáři,

u příležitosti konce roku 2014 a s příchodem roku 2015 se pojďme podívat na problémy, které přinesl rok minulý, a zamysleme se, co nás čeká v budoucnu. V obsáhlém rozhovoru se šéfredaktorem CI time se dotýkáme velkých otázek budoucnosti Evropy a kapitalismu, vzestupu Číny, obchodu přes Atlantik, ale i rizik, jimž naše země čelí.

Dále přinášíme text Doc. JUDr. Evy Horzinkové, která se na konferenci o 25 letech obecní samosprávy, jež v prosinci organizoval CEVRO Institut, kriticky zamýšlí nad ochranou základních práv a svobod občanů.

V závěrečném článku ukazují Kamil Papež a Marek Pavlík, experti na problematiku managementu ve veřejné správě, jakým způsobem by měla reagovat moderní obec na problém stárnutí populace.

Přejeme Vám hezké čtení a úspěšný rok 2015!

Josef Šíma,
rektor vysoké školy CEVRO Institut
a šéfredaktor

Ivan Langer,
zakladatel společnosti
a odborný konzultant redakce

Ladislav Mrklas,
zakladatel společnosti
a odborný konzultant redakce

Problémem dneška je nedostatek kapitalismu

Kritikou rozhazovačných vlád, které hrají s penězi daňových poplatníků nebezpečné politické hry, nešetří ve svých odpovědích profesor Josef Šíma, rektor vysoké školy CEVRO Institut. Upozorňuje rovněž na pasti pro spotřebitele, které se skrývají za slovy o volném obchodu a ochraně zemědělského trhu. Podle ekonomického odborníka není problémem dneška příliš kapitalismu, ale jeho žalostný nedostatek.

Rozhovor, který vznikl ve spolupráci s Parlamentními listy, vedl **JIŘÍ HRONÍK**

Český statistický úřad ve zprávě o vývoji české ekonomiky za první až třetí čtvrtletí loňského roku konstatoval, že již překonala období recese. Uvádí také, že pozitivní vývoj české ekonomiky ve třetím čtvrtletí umocňuje skutečnost, že meziroční růst HDP je ve velké míře generován investicemi. Má veřejnost sdílet optimismus, který ze zveřejňovaných informací plyne?

Česká ekonomika je kriticky závislá na hospodářském vývoji v Německu a dalších zemích západní Evropy. Německo však, zdá se, slevuje z optimismu ohledně budoucího vývoje a některými kroky, jako je zavedení minimální mzdy, si samo podřezává větev své budoucí prosperity. Celá eurozóna pokračuje v navyšování svého dluhu a ekonomiky jsou uměle hnány kupředu politikou levných peněz. Nic z toho nezavdává důvody očekávat, že by se vrátily časy udržitelné a trvalé prosperity. Česká vláda k tomu všemu dále zběsile utrácí peníze, které nemá, více a více komplikuje život podnikatelům, neřeší palčivé problémy penzijní reformy a jiných strukturálních reforem, a navíc vytváří velmi nebezpečné propojení mezi politikou a vybranými velkými podniky. To též nezavdává důvod očekávat příchod lepších časů.

Ekonom Jan Švejnar nedávno upozornil na nebezpečí, které na českou ekonomiku číhá v podobě hrozící recese v Evropě, jejíž pravděpodobnost v tomto roce odhaduje na padesát procent. Znamená to, že po krizi a krátkém oživení se evropská ekonomika místo očekávání konjunktury a vrcholu jako navazujících fází hospodářského cyklu má zase obávat poklesu?

Dokud se bude vytloukat klín klínem a čekat, že stejná hospodářská politika zadlužování a nízkých úrokových sazeb, jež nás dostala do problémů, nás z nich může i vyvést, nic pozitivního se nestane. Je těžké pochopit, proč má tolik lidí tak naivní představy! Krize měla své důvody a ty trvají i nadále.

Mohou k nastartování české ekonomiky pomoci kroky současné vlády spočívající ve zvýšení výdajové stránky státního rozpočtu, nebo by měla raději pro tento rok přikročit k omezování výdajů a vytváření přebytkového rozpočtu?

Věřit v léčivé dopady vládní rozmařilosti znamená vzdát se zdravého rozumu. Teorie Johna Maynarda Keynese nás sice učí, že ekonomika je tažena agregátními výdaji a že čím více se – jak-

JE POTŘEBA ZASTAVIT EUROHUJERSKÉ ROZTLESKÁVAČE

a nebezpečné sociální inženýry všech barev dříve, než svou nedomyšlenou politikou celokontinentální politické centralizace zcela rozvrátí myšlenku společné Evropy.

koli – utrácí, tím větší prosperitě se můžeme těšit, ale takovéto uvažování trpí řadou vad. Jednak je teoreticky neudržitelné, protože ono velmi záleží na tom, jak se utrácí – a tedy kdo utrácí. Zadruhé nás více než půlstoletí praktikování této politiky nutně vede k poznání, že vlády typicky netvoří deficity pouze v dobách krize, jak navrhoval Keynes, aby pak následně z rozpočtových přebytků dluhy splácely, ale utrácejí pořád a stále více. Jakmile vlády jednou přestanou být nuceny udržet vyrovnaný rozpočet, začínají hrát s penězi daňových poplatníků nebezpečné politické hry – Pandořina skříňka je otevřena a je jen otázkou času, kdy která země zjistí, že na splácení dluhů nemá peníze, a následně svým závazkům nedostojí. Nemá-li se toto stát, musí vláda okamžitě přestat státní dluh navyšovat a zastavit zaplevelování portfolií penzijních fondů svými rizikovými dluhopisy.

Jak lze s odstupem hodnotit devizovou intervenci k oslabení koruny, kterou s cílem zabránit deflaci zahájila před rokem Česká národní banka?

Centrální banka žije v zajetí svých mylných makroekonomických modelů. Žije v domnění, že pokles cen není slučitelný s hospodářským růstem. Tak to ale není. V důsledku svého boje se špatným nepřítelem – deflací – pak centrální banka svými intervencemi ředí kupní sílu peněz držených obyvatelstvem a uměle podporuje jedny na úkor druhých, kteří tratí. Centrální banka je velmi mocná instituce, která může ekonomiku rozkolísat a pro miliony lidí vytvořit existenční obtíže. Koneckonců za poslední hypoteční a následně hospodářskou krizi můžeme „poděkovat" právě centrálním bankám.

PROBLÉM JE V TOM,

že se země „reálného kapitalismu" za poslední půl století přeměnily často v karikaturu toho, jak má společnost založená na soukromém vlastnictví a tržním hospodářství vypadat.

Jaký význam pro vývoj světové ekonomiky mohou mít události na Ukrajině a také ty spojené s vyhlášením Islámského státu?

Světová ekonomika potřebuje ze všeho nejméně zvýšení systémové nejistoty. Zpochybnění poválečného uspořádání Evropy je však krok opačným směrem a ukazuje na nebezpečné nezvládnutí umění politiky. Obdobně nebezpečná byla i naivní víra v jakési automatické vytvoření svobodných politických režimů po revolucích Arabského jara nebo po „osvobození" Iráku. Je smutné pozorovat, jak dlouho některým lidem trvá uvědomit si, že se stala chyba; že trvalá společenská změna musí vycházet zevnitř společností, že společenské instituce nelze jednoduše přivézt zvenčí a transplantovat.

Když se vezmou do úvahy sankce Západu proti Rusku i informace o tom, že se Čína stala největší ekonomikou světa, nenapomáhají tím vlastně Spojené státy a Evropská unie upevňování nebo i rozšiřování společného hospodářského uskupení Brazílie, Ruska, Indie, Číny a Jižní Afriky?

Bylo načase, že se tak ohromná země jako Čína v objemu výroby při zohlednění kupní síly stala největší ekonomikou. Z toho bychom si měli odnést tři ponaučení. Zaprvé si uvědomit, kolik zbytečného utrpení, krutosti, bídy a milionů lidských životů přinesl Číně komunismus a centrální plánování ve 20. století. Zadruhé pochopit, že rostoucí prosperita Číny – a celé skupiny BRICS – je dobrou zprávou nejen pro Číňany, ale i pro nás, stejně jako je pro nás dobře, když máme za sousedy bohaté Němce a obchodujeme s bohatými Američany. Zatřetí nezapomenout na to, že stroj na bohatství – inovace, trhy, podnikání, obchodování – se může nejen rozjet ku prospěchu milionů lidí na celém světě, ale že je můžeme hloupou hospodářskou politikou i udusit, podnikatele odradit, ekonomiku zpolitizovat a tvorbu bohatství zastavit. Na to si musíme v Evropě dávat velký pozor!

Nejen ekonomické, ale i energetické a politické problémy ve světě vedou k tomu, že se katastroficky hovoří o zkáze naší civilizace. Spatřujete v nich opravdové nebezpečí pro lidstvo?

Pádu civilizací vždy předcházely věci jako politická rozpínavost impérií a války v zahraničí, které maskovaly úpadek doma a dále jej zároveň prohlubovaly, o čemž dnes stále častěji hovoří někteří zastánci svobody ve vztahu k zahraniční politice USA. Pak také predátorské politiky domácích vlád, které se snažily uchovat v chodu sílící a stále dražší byrokratickou mašinérii pomocí rostoucích daní a znehodnocování měny. V neposlední řadě potom přesun aktivit stále větší části populace od výroby do sektoru příjemců dotací či přímého zaměstnání státem. Spoustu těchto symptomů vidíme dnes kolem sebe. Někdy společnosti ukazují dostatek schopnosti se při vidině blížící se krize mobilizovat a přivodit pozitivní změny politik,

JOSEF ŠÍMA

- Rektor vysoké školy CEVRO Institut a šéfredaktor portálu CI Time;
- věnuje se otázkám hospodářské politiky a vládních regulací;
- autor knih Trh v čase a prostoru, Ekonomie a právo a řady odborných i populárních textů, spoluautor několika učebnic;
- přeložil více než 10 knih včetně Misesova Lidského jednání a Rothbardových Zásad ekonomie.

někdy, bohužel, získávají na síle zkratkovitá, populistická „řešení“, útočící na nejnižší lidské pudy.

Diskutuje se také o budoucnosti eurozóny a Evropské unie. Jaké jí dáváte šance ve světle problémů Evropy s přistěhovalectvím, což se odráží na úspěšnosti politiků ve Francii, Řecku, Británii či Španělsku, kteří nejdou s tím dosavadním hlavním evropským proudem?

Změny ve fungování Evropské unie jsou nutné a nevyhnutelné. Je potřeba zastavit eurohujerské roztleskávače a nebezpečné sociální inženýry všech barev dříve, než svou nedomyšlenou politikou celokontinentální politické centralizace zcela rozvrátí myšlenku společné Evropy. Ohromné hospodářské a politické problémy řady zemí Evropy a sílící nacionalismus a xenofobii nezastavíme tím, že budeme centralizaci dále urychlovat a problémy vyostřovat. Evropa bez cel a politických překážek pohybu, prostor pro lidi různých zemí, aby se vzájemně poznávali, obchodovali, cestovali a přirozeně se sbližovali – to vše symbolizuje velmi významný ideál soužití na našem kontinentu, který je třeba udržet a kultivovat. K jeho naplnění je však třeba změnit vizi toho, jak má evropské sjednocování vypadat, a neházet do jednoho pytle kritiky stávající podoby překotné evropské unifikace, kteří volají po postupné integraci zdola, s nebezpečnými nacionalisty a nacionálními socialisty, kteří často usilují o nástup silných národních vůdců, již zavedou politiky hospodářského i politického nacionalismu.

Vše nasvědčuje tomu, že před uzavřením je Transatlantické partnerství pro obchod a investice. Převažují v dohodě TTIP pro Evropu či Česko výhody nad riziky?

U velkých obchodních dohod tohoto typu, v minulosti například NAFTA, je potřeba dát si pozor na to, aby pod hlavičkou „volného obchodu“ v realitě nedocházelo spíše než k odbourávání překážek obchodu k jeho politickému usměrňování. Skutečná smlouva o zavedení volného obchodu by měla mít v podstatě jen pár paragrafů, kde by se říkalo, že se od daného okamžiku ruší daně na dovoz, to jest cla, kvóty a jiné překážky obchodu. Že zkrátka nikdo nebude trestán za to, že bude obchodovat s člověkem v zemi XY. V realitě však takovéto smlouvy mají tisíce stran a jsou vyjednávány mnoho let, což ukazuje, že jde jen o jakési vyvažování zájmů mocných zájmových skupin, tedy že se jedná o organizované zneužívání politiky velkými hráči v neprospěch spotřebitelů.

Nezahrává si Evropa podpisem TTIP tak trochu s ohněm v oblasti obchodování s potravinami, pokud by opustila vysoké standardy ochrany spotřebitele například u geneticky upravených potravin?

Trh s potravinami je příkladem takto deformovaného trhu. Kdyby došlo k jeho uvolnění, prudce by vzrostla svoboda volby všech spotřebitelů. Pakliže má jeden spotřebitel preferenci kupovat dražší domácí potraviny, a nikoli geneticky modifikované potraviny z dovozu, má možnost to udělat. Má-li jiný spotřebitel preferenci opačnou, může se tak také rozhodnout. Zrušení překážek obchodu není zahrávání si s ohněm, ale přenesení rozhodování o tom, co kdo chce jíst, z rukou politiků, kteří jsou ve vleku silných zájmových skupin, do rukou každého z nás. Takzvaná ochrana zemědělského trhu je jen drahou pastí na spotřebitele, dobře vymyšleným marketingovým sloganem mocných lobbistů.

Tím, že kapitalismus zvítězil ve studené válce nad zeměmi socialistického tábora, zůstává v současnosti jedinou možností společenského řádu, nebo je něčím nahraditelný?

Reálný socialismus, jehož jsme si až přespříliš užili po roce 1948, byl systémem politické a osobní nesvobody, který byl kombinován se zcela iracionálním systémem centrálního řízení hospodářství. Takový systém vede k hospodářskému a společenskému úpadku, který vynikne obzvláště v porovnání se systémem, jehož jádrem je politická a osobní svoboda doprovázená systémem soukromého vlastnictví a tržního hospodářství. Neplánuje-li hospodářství politická nomenklatura, ale každý z nás sám; má-li člověk rozhodovací autonomii; je-li jeho dobré rozhodnutí odměněno ziskem a platí-li každý sám za své chyby, netušeně roste prosperita společnosti. To vidíme v každé zemi, jež tomuto systému, kapitalismu, umožnila byť částečně existovat – od České republiky po Čínu či Jižní Koreu.

Proč ale kapitalismus a jeho systém liberální ekonomiky a tržního hospodářství, pokud je tím nejsprávnějším, nedokáže čelit světovým krizím a mohutným ekonomickým otřesům?

Problém je v tom, že se země „reálného kapitalismu“ za poslední půl století přeměnily často v karikaturu toho, jak má společnost založená na soukromém vlastnictví a tržním hospodářství vypadat. Vlády na daních konfiskují kolem poloviny všech příjmů a i navzdory takto vysokým daním jim příjmy nestačí na jejich marnotratné programy a permanentně se zadlužují; svými regulatorními politikami drasticky ochromují svobodu podnikatelů nakládat s vlastním majetkem a mnozí autoři tak dnešní „kapitalismus“, kde reálné soukromé vlastnictví téměř neexistuje, označují spíše za participatorní fašismus; komplikovanými zákoníky práce snižují počet dostupných pracovních míst a své problémy se snaží řešit politikou nízkých úrokových sazeb, která však vytváří hospodářský cyklus a masovou nezaměstnanost, a tak dále a tak dále. Problémem dneška není příliš kapitalismu, ale jeho žalostný nedostatek! A překvapovat by nás nemělo to, že existují krize a nezaměstnanost, kterou nám tvoří naše krátkozraké politiky, ale že stále zmenšující se skupina živnostníků a podnikatelů dokáže ještě vůbec uživit nejen sebe, ale i trvale rostoucí skupinu těch, kteří svůj příjem získávají ze státního rozpočtu, to znamená z jejich daní.

25 let obecní samosprávy – ochrana základních práv a svobod občanů

Právo na samosprávu nepochybně představuje jeden z významných a základních institutů každého demokratického právního státu, přičemž územní samospráva se díky tomu velmi často stává zdrojem rozličných sporů, a to jak politických, tak především sporů právních.

DOC. JUDR. EVA HORZINKOVÁ, PH.D. | Autorka je garantem oboru veřejná správa vysoké školy CEVRO Institut

Spory vznikají mezi jednotlivými orgány veřejnoprávní korporace, ale častěji se nyní vyskytují spory vnější mezi územním samosprávným celkem a jinými orgány veřejné moci. Mnohdy jde o to stanovit, kam až v praxi sahá výkon práva na samosprávu. V tomto směru hraje důležitou roli judikatura, která v současné době má stále větší význam při výkladu jednotlivých ustanovení zákonů aplikovaných orgány územní samosprávy. I když názor na to, do jaké míry má být výkon práva na samosprávu regulován judikaturou, se různí. Soudy často provádí výklad jednotlivých ustanovení zákonů, které upravují výkon samosprávy, ale především výkon státní správy. Při realizaci těchto právních norem může často dojít, a také dochází k porušení práv a svobod občanů.

Ochrana základních lidských práv a svobod je v současné době otázkou velmi aktuální právě proto, že často je tato ochrana nedostatečná. Základní práva a svobody jsou obsaženy v Listině základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky.

Orgány veřejné správy by měly při své činnosti tyto základní práva a svobody nejen chránit, ale také dodržovat. Při činnosti orgánů obcí, ale i krajů dochází často k porušení základních práv

a svobod ze strany těchto orgánů, což vyplývá z aplikace řady různých zákonů. Orgány územních samosprávných celků vystupují ve dvojí roli jako orgány veřejné moci, kdy rozhodují v rámci přenesené působnosti nebo jako samosprávné orgány, kdy realizují samostatnou působnost.

Orgány obce mnohdy nejen že neví, kdy se jedná o přenesenou nebo samostatnou působnost, ale často ani nemají představu o tom, že jednají protiprávně. Ochrana proti jejich rozhodnutím je pak velmi problematická právě s ohledem na silné právní zakotvení samosprávy v Ústavě. Povinnosti vyplývající pro orgány územní samosprávy ze zákona o obcích a zákona o krajích jsou pouze deklaratorním vymezením jejich povinností, kdy se spíše jedná o odpovědnost politickou.

Občané v mnoha případech ani nemají představu o tom, jakým způsobem se bránit proti jejich nečinnosti, nesprávnému úřednímu postupu nebo nezákonnému rozhodnutí, a těchto případů stále přibývá. Velmi často je také porušován např. zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, neboť

ORGÁNY OBCE MNOHDY

nejen že neví, kdy se jedná o přenesenou nebo samostatnou působnost, ale často ani nemají představu o tom, že jednají protiprávně.

v malých obcích, kde starosta obce, který je odpovědný za poskytování informací o činnosti obce, informace poskytnout nechce a nezbývá, než se nakonec obrátit na soud.

Velkým problémem pro samosprávu při výkonu státní správy stále zůstává samotné rozhodování ve správním řízení podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen správní řád), kdy zejména v malých obcích, kde jsou pouze starosta a zastupitelé, starosta je osobou, která rozhoduje jak v samostatné, tak i přenesené působnosti. V případě, že starosta má silné postavení, je jeho rozhodnutí určující a zastupitelé v podstatě pouze jeho rozhodování potvrzují. Častým nedostatkem je pak to, že starosta si všechna rozhodnutí nechává odsouhlasit zastupiteli. Zastupitelé se dostávají do situací, kdy rozhodují i o věcech, které nejsou samostatnou působností. V důsledku toho jsou porušovány základní zásady činnosti správních orgánů, které jsou upraveny v § 2 až § 8 správního řádu. S tím pak souvisí i porušování principů dobré správy a práva na spravedlivý proces.

© xtock – Fotolia.com

Pro účastníka řízení jsou rovněž významné ústavní záruky práv účastníka správního řízení. Orgány obcí v mnoha případech rozhodují o důležitých právech a povinnostech fyzických a právnických osob nebo o sankcích za správní delikty, aniž je zaručena jejich nestrannost a nezávislost, jako je tomu u soudního řízení. Právo na spravedlivý proces nelze chápat pouze jako předem daný výčet základních procesních práv účastníka ve správním řízení, ale jako obecný ústavně procesní princip, který se vyvíjí a formuje. Ve správním řízení mají bezesporu důležitý význam základní procesní práva účastníka řízení, která vyplývají ze správního řádu.

Přesto že existují výše uvedená pravidla a jejich dodržování patří k požadavkům na řádnou správu orgány a institucemi Evropské unie, jsou předmětem četných rozsudků Evropského soudu pro lidská práva i Soudního dvora Evropské unie. Mnohdy jsou tato pravidla v praxi správních orgánů porušována nebo nejsou dodržována vůbec.

Na rozdíl od některých právních oblastí, kde si můžeme vytvořit určitý přehled a představu o rozhodovací činnosti soudů, v oblasti výkonu samostatné a přenesené působnosti obcí tomu tak mnohdy není. Judikatura v dnešní době umožňuje rychle se zorientovat a získat základní informace o dané problematice, ale v této oblasti je judikatura stále nedostatečná. Obce si často právo vykládají ve svůj prospěch a následně buď úmyslně, nebo z neznalosti poškozují práva občanů, neboť si jsou vědomy toho, že vymahatelnost práva je v této oblasti více než problematická.

Obec přátelská k seniorům

© Daria Filiminova – Fotolia.com

Populace v České republice kontinuálně stárne, a to takřka nejvýrazněji v celém středoevropském regionu. Již dnes je u nás přes 3,8 milionu obyvatel ve věku 50+ a z toho přes 1,7 milionu ve věku 65+. Podle tzv. vysoké varianty demografické projekce se tyto počty mohou za pouhých 6 let, tj. v roce 2020, navýšit až na 4,1 milionu v kategorii 50+, respektive na 2,1 milionu ve skupině 65+.

MAREK PAVLÍK | Autor je obchodní ředitel M. C. TRITON a člen Katedry veřejného práva a veřejné správy na vysoké škole CEVRO Institut
KAMIL PAPEŽ | Konzultant pro veřejnou správu M. C. TRITON

Existuje samozřejmě i nižší varianta demografické projekce, ovšem i ta předpokládá početní nárůst v této oblasti. Neoddiskutovatelných faktem tak zůstává, že česká populace bude průběžně stárnout a budou se zvyšovat počty osob ve výše popsaných kategoriích.

Z hlediska místních samospráv znamená stárnutí české populace zvyšující se počet lidí v předdůchodovém a důchodovém věku velkou výzvu, s kterou bude nutné pracovat, a to takovým způsobem, aby to bylo ku prospěchu celé obecní komunity.

Z dlouhodobého hlediska sledujeme nejmarkantněji problematiku nejen zdravotních otázek souvisejících se stárnutím populace, ale i vyčleňování starších skupin obyvatel ze společnosti a jejich postupnou izolaci. Přitom smyslem každého představitele obce by mělo být snažit se přesně o opačné počínání. Koneckonců platí rovnice, že spokojený senior = spokojený volič.

KDE SE INSPIROVAT A JAK POSTUPOVAT

Vzhledem k narůstajícímu počtu obyvatel ve skupině 65+ (ale i 50+) je potřeba zvýšit tlak a aktivitu na větší zapojení těchto skupin do života v municipalitě.

Tématu se již delší dobu věnují koncepční a strategické materiály na státní i evropské úrovni, rovněž je možné najít příklady best practice v evropských, ale i českých městech, kde lze jmenovat např. Hradec Králové nebo Prachatice. Inspirace na toto téma je tedy poměrně hodně, stále však chybí snaha tyto příklady více uchopit a v širším měřítku realizovat v praxi.

Starosta nebo primátor, který si uvědomuje rostoucí podíl seniorů a lidí v předdůchodovém věku a jejich nezbytné zapojení do života ve své samosprávě, drží klíč k úspěchu v řešení

© Robert Kneschke – Fotolia.com

Příklady nástrojů, které je možné využít

	Příklady:
Celoživotní vzdělávání = zdokonalovat a vzdělávat se ve svých vědomostech, schopnostech a dovednostech má být zájmem každého bez ohledu na věk.	– zapojení seniorů do zájmového vzdělávání a spolupráce s univerzitami třetího věku a seniorskými akademiemi, – kurzy počítačové, finanční a jiné gramotnosti, – odborné přednášky a semináře na vybraná témata.
Mezigenerační spolupráce a dobrovolnictví = propojení generací učí k úctě, respektu a pochopení se navzájem.	– spolupráce se základními a středními školami vedoucí k setkávání a pomoci generací navzájem, – tvorba center multigeneračního setkávání, – dobrovolnictví seniorů např. ve školství nebo sociální oblasti.
Kvalitní prostředí pro život seniorů a volnočasové aktivity = podílet se aktivně na životě v obci a možnost výběru jak trávit volný čas by měl mít každý senior.	– společenské a volnočasové aktivity pro seniory, – zapojení seniorů do rozhodnutí týkající se života v obci, – bezbariérová a přístupná veřejná doprava, – ochrana seniorů a prevence prostřednictvím seminářů a kurzů, – vyhlašování a kontrola kvalitních projektů řešících vhodné bydlení pro seniory.
Zdravý životní styl a zdravé stárnutí = zdraví je nezbytným předpokladem pro aktivní a šťastný život v každém věku.	– informativní kampaně o zdravém životním stylu ve skupině 50+, – preventivní programy týkající se zdraví a zdravého životního stylu, – programy na podporu fyzické aktivity seniorů.

tohoto tématu, ovšem uvědomění si situace nestačí. Ještě důležitější je následné vytvoření konceptu, který jasně určí stávající situaci a další postup. Celá záležitost je tedy především otázkou nastavení a realizace kvalitního procesu:

PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE Z ČESKÉHO PROSTŘEDÍ: ZAČLEŇOVÁNÍ SENIORŮ DO ŽIVOTA V HRADCI KRÁLOVÉ

Hradec Králové věnuje dlouhodobě pozornost problematice aktivního stárnutí a mezigenerační solidaritě. Celospolečenský trend stárnutí populace se Hradce Králové bezprostředně týká (např. do roku 2040 by mělo dojít ke zdvojnásobení počtu občanů města v kategorii 80+). Jedním dechem je však nutné dodat, že růst počtu seniorů není důvodem k demografické panice, ale naopak k cílenému rozvoji proseniorských aktivit a využití jejich potenciálu pro společnost. Vedle programů aktivního stárnutí je tak nadmíru důležité rozvíjet projekty obsahující prvky mezigeneračního dialogu posilujícího atmosféru příznivou životu seniorů. Hradec Králové získal díky svým aktivitám směřujícím do této oblasti i řadu prestižních ocenění, např. cenu Rady vlády pro seniory a stárnutí populace či opakované vítězství v celostátní soutěži MPSV ČR Obec přátelská (celé) rodině.

NĚKOLIK KONKRÉTNÍCH PŘÍKLADŮ DOBRÉ PRAXE V HRADCI KRÁLOVÉ:

- vymezení cílové skupiny seniorů a jejich zapojení do plánování a rozvoje sociálně zdravotních a navazujících služeb na obecní úrovni,
- rozvoj počítačové gramotnosti seniorů prostřednictvím žáků základních škol,
- zviditelnění výjimečně aktivních seniorů, kteří i ve svém pokročilém věku mohou být příkladem mladším generacím v oblasti pozitivního a aktivního přístupu k životu,
- aktivizace seniorů prostřednictvím proseniorsky zaměřených organizací, koordinace specifických akcí se zapojením široké veřejnosti (např. sportovní hry pro seniory, oslavy dne rodiny, městské slavnosti apod.), ale i umožnění individuálních aktivit prostřednictvím zajištění prostor např. v tzv. klubech důchodců,
- mapování a úpravy tras a objektů (zejména s ohledem na odstraňování architektonických bariér) a veřejného prostranství (vznik venkovních veřejně přístupných fit parků),
- podpora mezigenerační solidarity v podobě účasti seniorů na akcích, kde se běžně jejich účast nepředpokládá, např. v Hradci Králové se senioři pravidelně účastní významného hudebního svátku – festivalu Rock for People,
- posilování informovanosti v oblasti zdraví a prevence kriminality včetně nekalých praktik prodejců.

Výše uvedené aktivity realizované na úrovni obcí mohou postupně měnit zažité stereotypy související s věkem. Přestože jde o dlouhodobý proces, lze konstatovat, že jsou v Hradci Králové motivováni snahou rozvíjet pozitivní klima ve městě coby „obci přátelské seniorům“, kde nejsou senioršti občané vnímáni jako přítěž či hrozba, avšak jsou naopak příležitostí pro své okolí v obecném slova smyslu.

Z HLEDISKA MÍSTNÍCH SAMOSPRÁV

znamená stárnutí české populace zvyšující se počet lidí v předdůchodovém a důchodovém věku velkou výzvu

Studujte prestižní vysokou školu v centru Prahy!

Atraktivní obory s výborným uplatněním!

- **Ekonomie – Hospodářská politika** (Bc.)
- **Politologie a mezinárodní vztahy** (Bc., Mgr.)
- **Obchodněprávní vztahy** (Bc., Mgr.)
- **Veřejná správa** (Bc., Mgr.)
- **Bezpečnostní studia** (Mgr.)
- **Master of Public Administration** (MPA)

CEVROINSTITUT
[vysoká škola]

PRÁVO, POLITOLOGIE, EKONOMIE
PRESTIŽ, VZDĚLÁNÍ A ÚSPĚCH

cevroinstitut.cz